

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто потт. шид. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 11—12 год. передпол.
Реклама не зветасться.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в квітні 4/30 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фл. фр.,
Італії 7/50 зл., Німеччині 7/50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Ру-
мунії 150 зей, Болгарії 7/50
зл., Австрії 7/50 зл., Японії
1/200 йени.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ціна
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

1. Листопадовий Монцерт в неділю 8.XI. 25.
вв. в години 12. в салі Народного Дому. 2-3

„Новий світ“ супроти старого.

Престіж долара. — Вашингтон. — Ініціатива Ліги Націй. — Чи Америка ввійде до Ліги?

Був час, коли кожного з нас електризувало слово „долар“. Це був чинник, який рішав не тільки про необхідні умовини буденного прожитку. Ще більш як номінальну вартість, висловлену в цифрах щоденного валютного курсу, мав долар своєю повагою, за якою стояла могутність багатой та практичної держави. Були хвилини, коли без американської підмоги не можна було уявити собі „ширшої“ акції. Те, що відчували ми, поодинокі люди, відчували навіть великі держави.

Нинішнє найпопулярніше в політиці слово „Льоккарно“ — не є для Америки новиною. Вона вже робила ці сміливі спроби. Був це час, коли ще європейські держави тужилим зором гляділи на нового велитня, що зростав за морем, ситий воєнної слави та ще більш воєнного гроша — на Америку. Те, чого хотів доконати Вільсон, приїхавши на мирову конференцію до Парижа, гадали ще доцільніше продовжувати його наслідники в ролі опікунів знесиленої Європи.

Хто пригадає собі вашингтонську конференцію? Вона збиралась під гаслом світового роззброєння. Та в дійсності Зєднані Держави журилися тоді багато реальнішою та ближшою ідеєю. Це була проблема Гіхого океану, на якому появилася новий грізний противник, також співучасник хрестоносного походу проти Німеччини — Японія. Зєднані Держави думали над тим: як-би засобами припинити щораз більш шіміграцію Японії і що важливіше: зріст їх впливів в Азії. Японії, що не мішалась з іншими державами, розмножувалась з нечуваною швидкістю і прагнула багато дешевше як усі „білі“ раси, ставали для Америки суперником, що загрожував її державній могутності. Вашингтонська конференція мала на меті відсунути якомога далі конфлікт Америки з наймогутнішою представницею моря в Азії.

Нині, по конференції в Льоккарно чуємо знову старі голоси. Президент Кулідж рад би вибрати представників Європи у Вашингтоні, щоб вернутись до старої теми: загального роззброєння. Та ситуація змінилась. Раніше Америка пропонувала свої послуги як посередниця між європейськими державами, у пересвідченні, що Ліга Націй є надто ефемерною організацією, щоб могла їх згуртувати. Німеччина, що раніше бажала такого посередництва, нині входить до Ліги. Конференція в Льоккарно є першою міжнародною конференцією, на яку Америка не вислала свого представника, хоча би як обсерватора, і першою, яка сіднилась загальним усім.

Публична оцінка в Америці по війні складалась щораз більше до позитиву, що Європа треба зали-

шити її власній долі і що єдиною спільною справою, яку має „новий світ“ зі старим, це незаплатені долги. Америка була, не без підстави, розчарована наслідками паризького договору, який настільки відбіг від ідеї Вільсона, як може тільки відбігти накинений насильно мир від справжніх добросусідських мирних взаємин народів. Америка не переставала пригадувати про потребу перевести ревізію паризького договору і про свої симпатії для бідолашньої Європи, яка потребує матеріальної та моральної підмоги.

Нині ініціатива переходить у руки Ліги Націй. Якщо по вступі Німеччини до Ліги прийде на другий рік черга на Мексик, Зєднані Держави будуть поруч СРСР, тільки другою великою державою, що не належить до Ліги. Така ситуація буде тим дивогляднішою, що саме Америка дала найбільшій ідейній товчок до створення Ліги і якнайривніше піддержувала її діяльність.

Якщо успіхи конференції в Льоккарно виявляться реальними, Америка матиме до діла не з поодинокими розсіпаними державами, а з Європою як цілістю. Європейські держави відчуватимуть щораз живіше спільноту своїх економічних інтересів. Ця спільнота не мусить означати протилежність з американськими інтересами. Європейські держави можуть тільки скористати, коли у справі своїх довгів переговорюватимуть з Америкою спільно, а не поодинокі.

Першим кроком нового зближення Америки до Європи буде її участь в „Міжнароднім Трибуналі“, другим — спільна конференція щодо загального роззброєння (себто обмеження зброєнь). Шкавним буде становище Америки, якщо така конференція ввійде до Ліги Націй. У впливових американських колах панує погляд, що Америка прийме таке запрошення, але братиме участь тільки у нарадах, звязаних зі справами, які торкаються її безпосередньо: обмеження морських зброєнь, підводних лодок, то-що. По такій співучасті прийде черга на вступ Америки до Ліги. Вже нині цією справою цікавиться публична оцінка в Америці і справа зближення до Європи стала знову актуальною.

Ціло не в самих ідеалах. У можливих воєнних конфліктах, які загрожують Америці на морі, вона сама не в силі дати собі раду, так само як безсилою була Європа, без Америки, в останній війні, що могла тягнути ще вдвоє стільки літ.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це не родня фортця, це певний захист у добі лихоліття!

Смерть вождя Червоної Армії.

Михайло Фрунзе.

Народний Комісар військових справ СРСР Михайло Фрунзе був безпечною однією з найбільше маркантих постатей серед теперішніх провідників та реалізаторів ленінського комунізму.

Коли в минулому році партія почала боротьбу з Троцьким та коли рішила усунути його із початкового становища у Воєнно-революційній Раді і зі становища Наркома військових справ СРСР, то не могла найти гіднішого кандидата на місце Троцького, як Фрунзе. Троцький мав величезну популярність у армії. З нагоди його усунення бузвали й демонстрації та протести з боку червоного воєнства і старшин. Супроти такої постави прихильників Троцького треба було на його місце висунути таку індивідуальність, що змогла би успішно боротись та поконувати всі впливи Троцького. До того найкраще надавався саме Фрунзе.

Він був старим пералюсним революціонером, був свого часу засуджений царським судом на смерть і що найцікавіше належав до т. зв. старої гвардії більшовиків, в чому має велику перевагу над Троцьким, що став більшовиком вже перед самою революцією з 1917 р. Фрунзе мав і величезні заслуги перед більшовицькою революцією, а сам жовтневий переворот був у великій мірі його ділом, бо він на чолі 2000 робітників опанував Москву. Потім весь час був на фронтах і в Сибірі та на полудні. У своїй військовій кар'єрі проходив покіпний через Україну. По скінченні громадянських воєн став він командантом української військової округи. За його командування почались творити постійні українські червоні частини. Він був приклонником принципу територіальної організації армії та підтримував українізацію червоних частин на Україні. Про українізовані частини сформовані по територіальному принципу публично висловлювався з признанням.

Величезні заслуги положив він біля реорганізації червоної армії взагалі, а зокрема заєргов особливу увагу на технічне її вивідування. Створення сильної повітряної фльоти треба приписати його заслугам на становищі Наркома військових справ СРСР і голови Реввоенради.

Що до партійної діяльності, то він був фанатиком і беззаєржним приклонником комунізму ленінської інтерпретації. Леніна вважав непомилним. Троцького поборював у партії та в армії. Ник не міг погодитись з Троцькським опортунізмом, дарма, що Троцький намагався закрити його теорією про перманентну революцію та про чистоту пролетарської диктатури в поминенням у ній участі селянства.

Фрунзе був представником не такою воюючого комунізму, який репрезентує Комінтерн, як радше непомилним виразником радянського імперіалізму. Тому й не диво, що при всіх нагодах у всіх своїх публичних виступах все підкреслював боєву готовість червоної армії та поборював шаблякою передовсім у сторону Англії та Румунії.

Помер він наслідком невдало жолудкової операції.

Смерть червоного генераліссімуса викликала дуже пригноблююче позачиння на всі політичні круги СРСР. Найважчою справою для уряду та партії буде тепер обсада звільненого Фрунзе відповідального становища. Підняти гідного кандидата на його місце буде дуже важко. Найбільше ляснваною є кандидатура дотеперішнього помічника Фрунзе Ушліхста. Та називають і інших кандидатів як: Держинського, Воронілова і Буденного. Звється, що справу наслідника Фрунзе вирішить партія на окремому зїзді. Завітне, що в сам час смерті Фрунзе Троцький знов піхав на Кавказ загля лічення.

Для Радянського Союзу смерть Фрунзе є дуже діяльною втра-тою, а тим більше теле, коли на засовані ще як слід неполаджані справи англійсько-радянського непорозуміння на Далекому Сході, і передовсім у Китаю.

Тіло Фрунзе перевезли зі шкиталю до т. зв. коломної салі Дому Профсоюзів. За домовленою ішею його рідня, особистий штаб і представники уряду. Домовину зложено на червоному лифеті, українському золотом та пахитому червоним прапором. На тупі здожано каску та золоту шаблюку небишкця. В коломній салі пролежало тіло три дні, а потім похоронили його на Червоній площі.

По широкому світі.

При виборах в Англії до громадських оад консерватисти одержали 1,002 мандатів, а робітничка партія 464; нині партії здобули малу скількість місць.

Страйк австрійських урядовців припинений. Емеритовані урядовці та контрактники одержать з початку 1926 р. одіоразову репунерацию у висоті 28 проц. місячної плати.

Безробіття в Англії збільшилось на 5,753 за протязі тижня. при кінці жовтня цифра ця дійшла до 1,232,400 людей.

Найбо бувш. міністр франц. фінансів поставив свою кандидатуру на місце в сенатській комісії для закордонних справ, становище альне по покіпнім Буржуа.

Німецький уряд продовжує вести переговори з представниками рїжних партій — щодо їх становища супроти льоккарнського порозуміння. Покищо невідомо, яка буде розвязка дотеперішньої кризи кабінету.

Опорожнення бельгійської смуги від бельгійських військ приготується вже бельгійськими адміністраційними органами.

Змова на життя Мусоліні. В Рамі викрили змову на життя Мусоліні підчас фашистських торжеств, що саме відбуваються. Відділи поліції перевели ревізію в готелі Кракові в кімнати пос. Замбоні. Застали 3, як приготували ливбуховий матеріал. В Турині арештували ген. Капелло, масона, підозрюваного, що належав до замаху на організації.

Карний плебісцит.

Процес Штайгера завдяки рухливості сіоністичної організації стає сьогодні світовим процесом. Маючи в своїх руках або під своїми впливами значну частину світової преси, сіоністи піднесли процес (Штайгера до небувалих висот. Як свідчить хоч би стаття „Берлінер Tageblatt-u“ („Die Hintergründe des Lemberger Prozesses“) підмальовано його під тло взаїмовідносин Жидів, Українців, Польків і Німців, себто надано йому значіння важливого, майже рішачого чинника у взаїмовідносинах між тими народами.

Одночасно — як вже в нас зазначувалося — тактика оборони, підтримувана всіма ресурсами генерального штабу сіоністів, йде не по лінії оборони обвинуваченого, тільки по лінії розвідки серед тих кол, які на думку цих двох чинників є спричинниками атентату на президента польської держави. Цю тактику оборони супроводжують різні виступи більше й менше політично-декларативного характеру й напасти на українське громадянство. Ця тактика, в якій завадітьська розперзаність чергується з розвідкою досить невисокого рівня, мусіла з природи речі викликати й мисовільну реакцію в українській пресі, реакцію, яка безумовно не звертається проти обвинуваченого, тільки проти поведінки оборони й сіоністичного штабу.

Той штаб — покористувався ще іншими засобами. На широку скалію розпочато з жидівсько-сіоністичного боку розмови майже з кожним стрічним Українцем на тему вини чи невинності обв. Штайгера. Це свого рода карний плебісцит, до якого переведення України зовсім не є покликаним. Помічним засобом для прискіплення його переведення є найріжнородніші сензації й заповіді ревелаций. Після великих ревелаций в краю зниклином, опісля Панчищином, перенесено їх на закордонний терен, видвигаючи справу Ольшанського.

Не вважаємо себе в праві не лише брати участь в зарядженому сіоністичним штабом карному плебісциті, але не вважаємо вказаним займатися якогонебудь становища до дійсної, чи здогадливої, чи вкінці мимовісної справи Ольшанського.

Щож торкається нашого принципу відношення до справи Штайгера, то ми мали вже на-

году аксувати його sine ira et studio після доразового суду над Штайгером.

Нічого досі не змінилось — за винятком того, що обвинуваченому Штайгеру ві не загрожує вже кара смерті. Очевидно, що карний плебісцит, розведений на всіх фронтах жидівсько-сіоністичним штабом, не може причинитися до розяснення справи, хіба що може її ще більше заплутати, приносячи сумніву користь самій справі.

У „новітній школі“.

Промова Голови Українського Соймового Клубу посла Сергія Хруцького, виголошена на пленумі сойму дня 22. жовтня 1925. у загальній бюджетовій дебаті.

(Продовження.)

Слід додати, що довший час не піддано побитих судово-лікарським оглядином з метою ствердити ушкодження і взагалі не розпочато карно-судових доходжень проти винуватців побиття. Д-р Панчишин, відомий український лікар, зладив протокол оглядин п. інж. Мельника. Він пише ось що: Описане в точці 10 зломання 8 правого ребра обтяжене ще зраненням олегочної (N. 16) і правого легена (I) становлять важке ушкодження тіла“.

Винуватців досі не потягнуто до відповідальності, вони далі виконують нагляд над тими самими арештованими (Пос. Ільків: Діста-

нуть ще з те ордері!). павелені факти не є відокремлені. Беззастовство, Головно на тзв. „кресах“ є системою правління.

Найхарактеристичнішою прикметою пануючої системи є тероризування населення. То є мета адміністрації. Терор над українським населенням відбувається в різних формах. Поліція не знає меж для своєї самопалі — тим більше, що є певна безкарності. Наведу цікавий факт. Один з поліцаїв в Дубні хотів купити дерево на опал від одного селянина, що віз те дерево на замовлення одного Жиди. Селянин не хотів йому продати дерева, то-

ді поліцай стрілив до нього з револьвера і зранив його. Лікарське свідоцтво ствердило факт зранення. І шож виявилось? Коли ми внесли в тій справі інтерпеляцію, то п. міністер внутрішніх справ відповів, що той селянин лаяв поліцай, а коли той хотів його арештувати, то при борканні револьвер сам вистрілюв.

Наведу ще один образок з недавньої минувшини. Дня 14 квітня пр. відбувся в Косені ярмарок. З ярмарку вертали Українці, вертали й осадник Лентик. Хотів виминути, але мабуть замало одержав ще полички чи допомоги з „Ulgowego Banku Kredytowego“, мав кепського коня, не міг виминути Українців. Одначе коли зрівнявся з возом, яким їхали Українці, почав їх бити. Один з найближше сидячих Василь Мацюк скочив з воза і почав утікати, тоді осадник стрілив до селянина і зранив його важко. Щоби закрити сліди злочину, осадник доміс, що на нього був бандитський напад. Тоді командант косинської поліційної станиці Максимович аїзав на станицю в Пустім Іваню кількох селян. На станиці поліца. Вільковскі, Шиньскі, Зальврішні і кількох розвідників під проводом команданта Максимовича почали страшенно бити Українців, щоби візнали, що Василь Мацюк, ранений коршмарем Лентиком, виконав на нього бандитський напад. Арештованих бито спочатку палицями й гумовими нагайками, опісля товчено їх головами об стіну, колена багнетами і шаблями, чим спричинено їм глибокі рани на тілі. Коли таке катування не дало наслідків, прибралося иншу методу катування, а саме замкнуто арештованих до темної вязниці і взизано до розсліду одиночкою. Першого покликано Федора Хоцького, якого катовано так страшно, що м'ясо повідризано від костей. Після тієї інкавізації Хоцького випущено, при чому наказано йому, щоби сказав своїм товаришам, щоби вони признали, що Мацюк є банди-

Найбільший анбір блазатних тозарів на осінній та зимовий 167 сезон поручає фірма 29-100

АНТІН УВЕРА
Львів, вул. Галицька 10.

Філія в Тернополі, вул. Міхкевича.
Філія в Стані, площа Пінсудського.

ЯРОСЛАВ ФАРУХ.

Міжнародня вистава декоративних мистецтв.

Десять чотиригранних кольон, один із входів на виставку, — ненавчаче змагаються за першество з люксорським обеліском, який гордо пнється в небо з осередка одної із найкращих площ світа — париської площі „Згоди“. Кольон на місці обеліска пишались гільотина і „годили“ всіх, вельможних та бідаків, а замість води із великанських фонтан журчала кров.

Веселий Париж не любить згадувати про це: Він безжурно жене свілами дискучих авт по Елізейських полях і розливається у правдиве море авт на самій площі.

Перед кольонами стоїть золота жінка. Якось безрадно розвела руки, немов би казала: „зробили все, що могли, та більше годі“. Але важко повірити у ширість її слів.

Мистецтво відкрило в людині душу, розвиває у ній шляхотні та вищі почування. Франція не запрошує Німеччину до участі у виставі. Переможці і переможені навіть у мистецтві.

Берданий рух золотої жінки можна здається доволі оправдати. Недавно панувала на світі якась бездушна доба „Сенсція“ зі своїми

безчисленними орнаментами, взятими просто живцем з природи, з накіпченими ріжнородними валютами та солодкими кривими лініями.

Небійці відмовляють навіть назви окремого стилю.

„Rach mortuis“, а ще до того свіжо закопаним, бо гнилий і вонючий запах трупа покарає за порушення його спокою. Вистава у великій мірі довершила цього святотатства і то найбільше з вини самих господарів.

Найновіша доба в мистецтві веде бій з дешевою орнаментикою та сецесійною декоративністю. Це доба конструктивних і чистих форм, де штучну декорацію заступає природний орнамент самого матеріалу. Ужитковість, вміла конструкція, гарний матеріал, це девіза нинішньої доби як для великих архитктур, так і для скриньки від пудру.

Нові ідеї не обійшлися і без крайностей. І так австрійський архитект Льюс співає вже вічну пам'ять архитктурі на її гробі, голосячи, що осталося лише будівельне та столлярське ремесло як шевство чи кравецтво, а Француз Corbusier найдоконалішими формами вважає форми машин і старається конструувати кожний дім чи ужитковий предмет, як машину. Німецький архитект Гропіус працює над індустріялізацією будівництва.

Не дивиння проте, що „золота жінка“ при вступі на виставу безрадно розводять руки.

Сама вистава розложена по обох берегах Сени від моста Альма попри міст Інвалідів, Александра III аж до моста Згоди, на великій площі Інвалідів і у т. зв. „Великій Палаті“ (Grand Palais). Обіймає понад 130 великих павільонів, без числа кіосків, реставрацій та будівель з ріжними розривками і аттракціями.

Предметами вистави є: архітектура, зовнішня і внутрішня, кераміка, скло, дерево, залзо, біжутерія, тканини і костюми, крім цього театр, кіно, релігійне мистецтво, книжка та графіка. Кожна держава заступлена своїм павільйоном і окремими відділами у Великій Палаті та у великих спільних павільйонах на площі Інвалідів. Більшу половину всіх будівель займає Франція сама. Ріжнородні французькі корпорації і торговельні дома мають свої окремі павільйони. Над площею Інвалідів царить „Cour des Méiers“ т. зв. „Двір ремесел“ з великою фонтаною та з павільйоном книжок і графік по одній, а з театром по другій стороні.

Цей останній, твір братів А. і Г. Ретте, найбільше заслуговує на увагу.

Призначений на виставку модерного французького і заграничного театру відповідає вповні своїми формами, розвязкою диспозицій як і конструкцією сцени найновішим естетичним і театральним вимогам. Павільон „машинної“ архиткту-

ри з трудом можна вішукати. Ві поставлений у найбільшій закутку, далеко від головних комунікацій — немов би офіційна Франція соромилась за нього. Це павільон виставництва L' Esprit Nouveau з архітектором Corbusier-ом на чолі. Павільон збудований, як тип модерної віллі. В першій поверсі містяться пляні і панорами урбанізації. Дилемою, яку поставили собі автори, є: „Автомобіль убив велике місто, автомобіль повинен його спасти“. Цікавими є ще павільон туризму зі своєю вежею, та павільон багатого колекціонера.

Майже у всіх французьких будовах видно зусилля показати себе модерними, але більшість їх не вдала ще осебодитись від неприємно вражаючих око сецесійних форм.

Ряд павільонів чужих держав по правах берегів Сени розпочинає чехословацька республіка. Павільон, твір арх. Гочара, простотою, а при тім оригінальністю своїх форм вибивається на одно із перших місць на виставі. Названі стіни павільйону покриті червоною майолікою, а великі стилізовані лев і постать леготного генія оживляють фасад.

Внутрі павільйону партер заставлений предметами ужиткового мистецтва, а поверх, це салон призначений для президента Мазаріна з найбільшим килимом республіки. Співвідність, солідність, яскравість

роду можна коротко означити як *рабінкову*. Наші землі стали *колонією*, з якої хочеться висати і вискати все, що можливе й неможливе. Додам тут кілька слів про страшенне

винищення лісів.

які вивозилися днями і ночами хоч одночасно *справа відбудови того найбільше знищеного у війнах краю стоїть на мертвій точці*. Люде цілими селами по лінії Стоходу досі *живуть в землянках*, а масово пресінь закон про лісову дань, закон про допомогу на відбудову. Свої терени, панове, змогли ви відбудувати у 80—90%, а на українських землях відбудовано ледви 30—50% знищених будинків. Те саме зявище обсервувемо

в кредитовій політиці

уряду. Коли Польки широко користаються з кредитів, *українське населення не одержує ніяких кредитів*, ані довгочасних, ані короткочасних. А коли Рильний Банк для людського ока уділить якийсь маленький кредит нпр. на заснування кампанії, то й це роблено в спосіб, що *вводить деморалізацію в нашій народі*. Бо ті кредити були уділені Банком, створеному ославленням агентом польської влади Оскілком, а той уділював їх тільки під умовою вступлення до його партії. Уділювання кредитів нищим економічним установам було узагальнене від *олігії дефініції*. Цікаво, що одночасно уряд *робить перенони самопомогові економічній організації українського народу*. Львівське вєсєдство відмовило легалізації статуту Красного Союзу ревізійного у Львові, який передбачував поширення агенди цієї організації на інші українські землі. Рекурсе в тій справі, хоч був успішно погоджений міністром внутрішніх справ, однак досі лежить в міністерстві, отже фактично заборона існує. Інші приклади: староство в Золотуші не дає дозволу на скликання організаційного зібрання з метою засновувати кооператив. Переслідувано й пере-

слідється діяльність українського комітету допомоги голодному селу і т. ін.

Перепиняючи українському населенню акцію самопомогі, не уділюючи їй ніяких кредитів, уряд своєю *податковою системою* зовсім

спавперизував

український народ. Коли всі панове сьогодні говорите про знищення платничої сили сільського люду, то що робиться на українських селах, де скарбовий уявлюєш бачити в *податнику України* *ворога, якого треба знищити, а в найкращій випадку предмет польської експлоатації*. Слід подати, що на українських землях ситить *урядник найгірший*. Ось кілька прикладів, взятих з життя, як вимірюють податки ті урядники. Перший приклад: селянин має 12 га землі 3-тої класи. Оцінку маєтку обрешковано на 7.138 зол., податку маєткового вимірено 2.103 зол. Другий приклад: господарство 10 га землі оцінено на 4.411 зол., маєтковий податок подано в сумі 1.114 зол. Господарства 2—3 гектарові, перелісно звільнені від маєткового податку, тепер мусять його платити. Бувають випадки, коли в одному й тому самому селі 12 моргів господарство платить маєтковий податок, а сусідне 18 моргів не платить.

Щож говорити про самоврядні податки? Послав я людських партій добре відомих, що найважливіші для селянина є самоврядні податки. Висота їх значно більша, як державних податків. І щож з того самовряднування має селянин, яка ролі тих соймиків? В них самовільно править п. староста. Кому потрібні такі соймики? Хіба п. старості, який одержує другу старостинську платню і урядникам, які там сидять і не знають, що робити. На наших землях ті соймики, які і громадські уряди є в руках Польків, а вся їх робота зводиться єдино до ширення польськості на наших землях. Можна собі уявити, яку господарку ведуть ті пани.

А тепер справа кар й екзекції. Міністерству скарбу та скарбовим урядам добре відомо, що в обігу знаходиться тільки одна-трьох тих грошей. які знову мусять лежати до скарбу, добре відомо, які низькі є ціни на хліборобські продукти, як неможливо є на селі і в малих містечках зняти позичку, хочби на високий процент, а не вважаючи на те на податника накладесть 4. а часом і 12 проц. кари за проволочку, за яку волю в плачєнні податків. Чи ж можна говорити про яку волю у податника?

Ні! Коли є яка воля, то у міністерства скарбу й скарбових урядників. Кари, хоч є великим дихом і до глибини душі обурюють населення, однак в порівнянні з системою екзекції є меншим злом. Тепер на українських землях можна бачити такі картини: піла армія секвестрація іде по селах і буквально все забирає тому селянинові: останню корову або подишку зліз голови. Колись в школі учився народних пісень, а яких український і білоруський наріз згадує, як Татарі збирали ясир, дань, загараючи худобу, коні, забираючи жінок і дітей. А тепер бачу тих *Татарів живих*. Історія повторюється. Тому й нічого дивного, що внаслідок такої податкової політики вже рік тому на наших землях *залапував голод*.

(Продовження буде).

У Польщі не бють!

Поліцейські любовні пригоди та побої селян.

Ще в жовтні цього року сталася в пораненому селі Козині, скалатському повіту, така подія:

Командант граничної охорони в Козині з'їздився до двору тамешнього Жиди. Нимало хотіло, що до неї залізався одностайно й инший командант з Козини, що командував варади не граничною охороною, але на те що авторитетнішою оцінює, бо станише державної поліції.

Одного літнього вечора серед незвичайних вечірніх, романтичних настроїв посиділи між собою обидва суперники. Посиділиши розійшлися, але видно серця рани були мабуть надто глибокі, коли пани команданти від граничної охорони кинулися за повертаючим домом командантом поліції. Останній тил не скорфувався, та не втратив людської приємності, бо несподівано відстрілює.

В селі між хоробрими «лоями» обох командантів повстала паніка та метушня, бо вони не знали, хто не порушив такої мирний спокій романтичного вечора. Одначе скоро вони домігалися, що не стріляв своїй і до себе, та рішили якось у романтичній, але поспішній події затаїти чи заглушити.

Саме під руку помав їм Богомі духа

мешкання для робітника і селянина повинно зовсім, за те є свиставлені два досить скромні «інтер'єри» клубу сели і робітників.

Кінець виставочних павільонів займають Мароко, Альжир, Туніс, Африка та Індонезія зі своєрідними виробами національного мистецтва.

Павільон чужих держав та де які французькі зачиняють під вечір, а на виставі починається тоді неначе нове життя.

В ріжнородних ресторанах відзначаються оркестри зв'язані з дирижером екзотичних інструментів, ріжнородні фонтани міняють тисячами кольорових стовпів води — летить стрімголов гірська залізниця, крутається сорокати карузели, дирижери джерел викривляють у найсмішніший спосіб постаті цікавих гостей.

В такт крикливої музики пописуються «танцем живога» Тибетанці — вигукують наші найпрекрасніші на світі «гуралі», крутяться і над «краковським конік» з дзвім Татаржинець — а над усім масштитно знімається вежа Айфля, міняється і миготить тисячами електричних ламп.

І ось зловж цілої ваги заблестів золотистий навіс «Сіроен», неначе голосачи людства, що настала доба знта, дітка та радя.

*) Назва дзвірки акт

гом; коли того не зробить, то буде вбитий на місці. По черзі викликувано решту арештованих і мучено їх окремо. Федора Хосцького в непритомнім стані відвезено до дому в селі Янівка, де в тяжких мукх від поліційного катування самогубством закінчив життя. Олігун закатованого Федора Хосцького — Роман Хосцький негайно повідомив про це вбивство командувача повітової державної поліції в Дубні. Повітова команда делегувала до села Янівки, на місце страченої події, комісара слідчої експертизи, який зняв якийсь протокол, при чому не віс до того протоколу знімані свідків про подію, тільки — навпаки — налякав свідків, що будуть арештовані. Бажаючи приховати слідки поліційного мордування, комісар слідчої експертизи при команді повітової поліції в Дубні сам запросив до села Янівки приватну фельдчерку Барзицьку ніби го для секції трупа Хосцького, а арештою видав наказ про негайні похорони замордованого Федора Хосцького. Не вважаючи на протест селян села Янівки, що труп мерця не може бути погребаний нагло без рішення судової влади, комісар виконав свій замір і трупа погребано. По двох тижнях на категоричне домагання селян села Янівки прибув слідчий суддя району Радивилів з лікарем і доконав експертизу та зробив секцію трупа Хосцького. При тій експертизі і секції лікар ствердив смертельні рани ча тілі Хосцького. Тоді командант Максимович почав твердити, що Федір Хосцький був умово ненормальний. Але після аналізу мозку замордованого лікаря ствердив, що замордований Федір Хосцький безумовно був умово нормальний. Чи знаєте, панове, що ті поліцаї досі є на волі і волос не впав їм з голови. (Голос: То є стовпи правосуддя!)

В тероризуванні населення адміністрації допомагають ріжні польські організації, а перш усього військові осадники. В останніх часах навіть з'явилася якась банда, яка бє й мордує виключно особи непольської народності, про що вже зголомили ми нагло внесення, яке згідно з засадою: все в порядку! — відкинуто. Отже терор є системою управління на наших землях.

Переходжу до *гнєту українського народу*

в економічних справах.

Ту економічну політику польського уряду супроти українського на-

відно себе зарепрезентувати є головною рисою всіх експонатів молоді республіки.

Другий з черги павільон, це павільон Голландії. Якраз тепер у Голландії рахується доба найбільшого розвою архітектури і голландський павільон вповні оправдує своє ставовище в сучасній архітектурі.

Павільон побудований з цегод, які своїм взаємнєм і природною шкхотною барвою творять гарний орнамент. Вхід по обох боках прикрашають басени добре гармоніюючи з цілістю. Нутро павільону виконане стильово, носить святоточний характер. Дві великі тички з чорно-білими прапорами попереджають польський павільон.

Чотирикутна біла будова, з якої без жадного підготування нагло вистрілює вежа, нагадує чиясь галицькі форми, з дрібного скла і заліза з неспачними залізними закінченнями рогів.

Польські інженіри за всяку ціну хочуть бути модерними й уживають гострих, пережитих вже, кубістичних та інших того рода форм, забуваючи часто саму ужитковість даного предмету з предметів там виставлених. Найбільше це звергають на себе увагу декорації та графічні роботи п. З. Стрєньської.

Сусідній шведський павільон говорить спокійну та гармонійну цілість Холодні «інтер'єри» аж надто

скромні. Довкола павільону стоять великі залізні вази.

Переходимо даліше попри павільон князівства Монахо, замінний своїми кактусами, які ростуть довкола нього, австрійський з профільованими стінами, вікні японський з незвичайно милими «інтер'єри», затишними закутками, підвищеннями, вікнами зі шовку та квітками з яблуні.

Перед нами площа при мості Олександра III. а за нею два великі павільони, які ведуть провід дох даліших рядів павільонів чужих держав. Перший павільон Великої Британії, може і найбільший, а проте займає чи не останнє місце з всіх павільонів чужих держав. Про архітектурні форми важко щось сказати, а всі вражають дешевизною, ярмаркові, яскраві декорації з такими самими гербами і досить великим кораблем символом великої могутності на морі і великого несмаку в архітектурі.

Другий, це павільон Італії, яка не маючи змоги дати щось нового, повторє старі ренесансові форми.

Павільон Туреччини в формі мечету перемінений у правдивий базар з ріжними килимами, перфумами, каділами, тютюном, які з виставлю не мають нічого спільного. За ним данський зі значайної цегли уміло зіставлений з простих мас, з великим смаком.

Греський та єспанський павільон

мють характер підміських домиків з бальконами, баштами зі звисаючим виноградом та квітами. Югославський простий куб з надто роздетаїлізованим порталом. Вкінці один з цікавіших павільонів австрії, павільон СРСР.

Оригінальність концепції і використання конструктивістичних форм надають цьому павільонові модерний характер. В деякій мірі вражає лиш убогість матеріалу, звичайне соснове дерево зі суками і несподіваність його опрацювання.

Форма павільону це куб перерізаний по діагоналі сходами, які закривають перехресні дошки з добре прикомпонованою вежою. Партер павільону займають виробі народного мистецтва більше як 30 ріжних народів Союзу. Поверх павільону займають книжки і графічне мистецтво СРСР. Державне Виданняство України заступлене доволі слабо. Багато експонатів СРСР. Містяться у Великій Палаті і на площі Ізмаїлів — там переважно виробі російського мистецтва.

Гарно заступлений театр і кіно, де введено багато свіжих думок та нового духа в постановку і саму режисерію. Даліше місце займають адебітніша виробі трестів союзу, як кераміка, виробі з дерева, тканини. У величч вестибюлю розвішані проекти архітектурні, плакати та фотографії.

Важна проблема, якщо має бути

„LUCULLUS“

Реставрація, Львів, Хорущина 5., — поручає вибагливу кухню під управою нового кухаря. Смачні і обильні обіди з 3-ох накрить (10 страв м'ясних до вибору) по 1 зол., вечері з 2-ох накрить по 90 сот. Абонамент місячний св. тижневий дуже дешевий. Надавичайна чистість. Дбайлива обслуга. 756 1—3

винний зарплатник Михайло Миськів, що вертає з роботи на філярку п. Коркша. Ного яловичі поліцаї та почали нападати і бити за те, що ніби то він стріляв та робив у селі „бунт“. Немасний зарплатник мовля і б'яв іх, щоб його дустали та не мучили немилно. Він ще атомлені прасю, нічого не знаючи про стрілянку, вертає домі в відпочинок. Та це йому ніщо не помогло. Миськова завела на поліційну станицю, вкладали йому між пальці палики і стискали руки, а крім цього кололи шпильками під нігтями у пальцях. Селяне Петро Цимбал і Ганька Сербай, що всталися за нього, та вони стріляли і робили бунт.

Покривджені селяне ввели скаргу до скалатського староства, яке зарядило до дозвези. А дотичний урядник староства, що оглядав обвинувачених, заявив при людях, що такого звірства ще не бачив. Проти обох командантів ведуться тепер ще й судово-карні доходиження за описані „геройства“. Та це селянам не дає ніякої сатисфакції за біль та мучки і за втрачену роботоздатність.

Мешканці прикордонних сіл скалатського повіту звертаються цією дорогою до Української Парламентарної Репрезентації з проханням, щоб вона зацікавилася описаною подією та дослідила дотичного міністра про те, як він думає поступити в таких командантах та яке відшкодування думає дати пошкодженим. Рівночасно просять вони забезпечити їх на будуче від того роду тортур, які вже від давна повторюються, що видно з актів окружного суду в Тернополі ч. 1269924.

Радянська Україна.

Чисельність компартії на Україні.

Українська партійна організація згідно з даними по 1. жовтня нараховує 133.377 членів, а з них дійсними членами КП(б)У є тільки 72.307 людей, а всі інші є кандидатами на членів партії. По восьмий Всеукраїнській партійній конференції організація зросла більше як на 100 відсотків.

(Комсомольська Правда.)

Діпловські пірати.

Міліція злікувала ватагу, яка довгий час доконувала нападів на лодки, кораблі а накінець на пристані. Штаб ватаги був у селі Деревка. Зловлено 11 членів ватаги. (Комсомольська Правда.)

Декрет про Комітети незаможних.

На Україні остаточно прийнято декрет про комітети незаможних

селян. У вступі до нього підкреслені революційні заслуги незаможників, що приймали активну участь у революційній боротьбі за закріплення радянської влади на Україні. Тепер говориться в декреті — коли радада остаточно закріпилася, уряд уважає своєчасним звільнити комизами від адміністративної роботи та перетворити їх у доброзильні організації, яких метою буде стояти на сторожі інтересів сільської бідноти. Про подробниці нового декрету ми вже писали у одному з попередніх чисел „Діла“.

(Правда.)

Чистка міліції на Україні.

У зв'язку з відбуваючоюся на Україні чіткою персонального складу адміністративних органів рад-влади не поминула вона і організації міліції та карного розшуку. Про неї сказав Нарком внутрішніх справ України і рівночасно голова ДПУ. Балицький таке: „Перевірка міліції спричинена тим, що в останніх часах у численних місцевостях України виявилось засмічення адміністративних відділів, органів міліції та карного розшуку бюрократичними, нездисциплінованими та злочинними елементами. Згідно з даними по день 15. жовтня на 1.758 провірених звільнено з посади 11,3 відсотків. Найбільший відсоток звільнень випадає на командний склад міліції та розшуку. З тих звільнених аж 40 відсотків б. командантів притягнуто до карно-судової відповідальності.“

(Правда.)

Передача лісів селянству.

На Поширеній Президії ВУЦВК-ту Наркомзем України Дубиник зложив авіа до теперішньої праці в справі передачі лісів українському селянству. Згідно з його даними лісовий фонд у 39 округах України виносить 3,509 десятин, з чого 39 відсотків передається селянам. До революції селянство мало в посідання тільки 8 відсотків. Площа лісів, які передається селянству, виносить 1,420.000 десятин, з чого 400 тисяч десятин передається селянству з правом корчування та переїми тої площі в управу землю. Дотепер передано селянам уже 815.000 десятин ліса. Передача

всього призначеного для селян лісового простору закінчиться аж у 1926 р. Супроти цього, що на Україні за мало ліса, ВУЦВК рішив постаратися про те, щоб передати українському селянству на пільгових умовах частину лісового фонду Російської Федеративної Республіки і Білоруси. („Правда“)

АТРУМІНА (дотепер у нас не знає). Чистий, сконцентрований сік цитриновий в порошок, природний продукт не сурогат, нешкідливий, що стверджено урядовою аналізою хемічною. Заступає у всім свіжу цитрину. Генеральне представництво на Пошду: **Титани**, Львів, Різниця 6. Заступників пошдується. 4—8

Загальний Зїзд УПТ.

Резолюції в організаційних справах.

Річний зїзд УПТ-а відбувся у Львові дня 2. листопада ц. р. в салі Музичного Товариства ім. Лисенка при участі 133 відпоручників Кружків УПТ., які заступали 40 Кружків УПТ. та 92 членів УПТ. як гостей. Народи відкрив голову УПТ., п. Бронислав Янів, секретарював п. Михайло Климевиц і п. Дмитро Ерстенюк.

Ухвалено резолюції в справі оборони українського приватного й державного шкільництва, а саме: а) утравізації; б) введення навчання історії і географії в польській мові в українських школах; в) перепон при заснуванні українських приватних шкіл; г) відбирання Українцям учителям шкіл УПТ. права навчання.

Опісля прийнято отсі резолюції в організаційних справах:

З уваги на потребу й значіння шкільної організації в народньому будівництві, Загальний зїзд постановляє:

1. Тому, що в життєвому розвитку можна будувати в першій мірі на одиницях, зорганізованих для осягнення певних ідей, — Загальний Зїзд УПТ. звертається до всіх свідомих громадян, а головово до української інтелігенції, зі зазивом працювати в тому напрямі, щоб весь український загаль об'єднався в УПТ-ві для великої мети: національного виховання та виторення

характером сильної української молоді.

В тій цілі треба:

1) в кожній громаді, де живуть Українці, а передовсім в українських містах і містечках, оснувати Кружки УПТ. і подбати про умови їх живучости,

2) всі давніші чи недавно основані Кружки УПТ., які ще не розвинули діяльності в напрямі вказаному статутом та інструкціями Головної Управи УПТ., або й діяльність припинили, обновили, скликаючи відповідно підготовані Загальні збори Кружка УПТ., улаштуючи анкети, наради, виклади, відчнти та загалом освідомлюючи український загаль про потребу своєї рідної школи та konieczність піддержувати УПТ-во морально й матеріально.

II. Виходячи зі становища, що український народ має право на українську державну школу, а вже безумовно на українську державну народню школу бодай там, де є до того законна підстава, — мають Кружки УПТ. подбати, щоб в першій мірі така школа була в їх місцевостях,

В місцевостях, де відповідної підстави нема, або не зважаючи на законну основу української державної школи не можна хвилево добитися, подбають Кружки УПТ. про відкриття приватної української народньої школи УПТ.

Якщо великі перепони в цьому напрямі з боку шкільної влади протягалиб відкриття приватної народньої школи УПТ., подбають Кружки УПТ., щоб дати українській молоді рідне виховання иншими засобами, а саме: захоронками, курсами українознавства, бібліотеками, уладженими силами своїх членів і з підмогою чи співпрацею з иншими Т-вами.

III. З огляду на те, що недостача дешевого приміщення для молоді ремісничої й учеників середніх шкіл відбирає дітям неможливі родичів змогу користати з науки, доложати Кружки УПТ. в місцях з оскдком фахової, або середньої школи, всі заходи, щоб в бїж. шк. році 1925/6 відкрити бурсу УПТ. для незаможних українських учеників, а бодай підготувати грунт, щоб в

Б. А.

„Парафе...“

Берлін, 2. листопада 1925.

Тут погано, а там гарно, поїдемо до Львокарно... І поїхали... Вже й зазав вернули... Господи! Як той час скоро минає! Ще здається теплі ті крісла, на яких сиділи Штрейман і Бенеш, „припадково“ стрінувшись в ресторані, що може й не винили тих філіжанок в „Альберго Ельвеша“, з котрих Лютер і Бріан діли білу каву, що може й не вспіли витріпати того величезного ковра, по котрім ступали ноги „політичних мозків“ Європи і — їх уже нема! Поїхали...

„Поїхали“, — зітхають власники готелів і ресторанів, „поїхали“, — махають руками кельнери і шофери, „поїхали“, мурливе історична кітка, що стала славною, не бажаючи слави.

Тільки Ляго Маджоре по давньому перебивається опалями, аквамаринами, сафірами, і сонце всімається адоволено і гори дримають, оповиті блідо-фіолетними серпанками, — як звичайно. „Поїхали“, — сажовпевнено і самовдоволено говорять звичайні гості Львокарна, банкіри, промисловці, нові багаті — „Рифки“. Вони тут вноу грають першу ролю, а не якісь там Чемберлени, Біяни, Лютри і Скинські

ей соня. Схочуть, будуть спати на ліжках, на котрих тамті спали, їсти з тих тарілок, з котрих вони їли, гладити по хребті тую кітку, котру гладили Лютер і Бріан і їздити тим самим „Фіорі ді Оранція“, котре возило Чемберлена і його товариство. В них є гроші, а це головна річ. Не будь грошей, не булоб і конференції. Земля крутиться кругом сонця, люде танцюють кругом золотого тельця і — танцеві тому немає кінця.

Дивно якось. Деянацять сот літ проповідує писаніє „роздай маєток свій і за мною ходи“, 19 сот літ впевняють нас, що „скорше верблюд перелізе через дірку від ігли (за вірність перекладу не ручу), ніж багач дістанеться до неба“, і т. д. і т. д. а всеж таки й донині дідько багачеві дитину колише. В котрій державі є гроші, а як нема, то нині завтра можуть бути, з тою і числяться, в котрій нема, і нема надії, щоб були, тої представник перший виходить із салі засідань, кажути — не попросивши навіть... А народ, котрий має 40 мільонів душ, а не має 40 мільонів доларів, — хібаж це народ? Помилуйте панове чого вам забагається? Печеного леду, грушок на вербі, шибки з вікна? — Сидить у своїх Печихвостах і не рипається.

Дотепер знали парафінові свічки, а відтепер знатимуть „спарафований мир“. Уявіть собі, біля мільярд у людей навчиться нараз одного дипломатичного терміну. Хібаж це не поступ? Помаленьки та потихеньки навчимося ще не одного. От пригадаймо собі: до війни з боксерами, хто з нас про боксерів чував? Або про хуліганів? А до останньої революції хто знав, що таке більшовик?... Може колись мільярд людей і слова „Україна“ навчиться... Багато дечого нас життя навчило: спасибі йому! І щоб там із Львокарна не вийшло, а новий термін знаємо „спарафований мир“. Тільки ради Бога, не помішайте його з парафіною свічкою, як мішали альбумін (в мозку) з алюмінієм.

Не знаю, як хто, але я, людина миролюбива і не воїнственна, маю не прослезився, прочитавши про цей „спарафований“, чи там пак — „спарафований“ договір у Львокарно. Дитяток же ти наше пречудесне, — гадаю собі, — щоб ти нам велике і здорове росло, може й нам, сиротам вічним, калікам анемічним, державкові в помелі, посорам на власній землі, може ти й нам, як виростеш, так піднесеш, коли не варену цибулю, так хоч яку нову дулю!

Тільки одного я боявся. Родило-

ся ти серед чудової природи і серед сприятливої погоди, леліяло тебе Ляго Маджоре, а пеленали що найславніший доктори, чи не пошкодять тобі імла льондонська, болото париське, дими берлінські, про інші столиці нашої землі, найкращої з усіх світів і не згадуючи? Чи не дістанеш ти якої еспанки, мароканки, або прямо якої мотиліци?

І дивіть, побоювання мої справдились. На Балкан новорозведеного парафіничка не пускають. Балканський глек клекотить. Хоробрі нащадки колишніх Єлнів, почувши про мир і братолобіє, кинулися на безоружних Болгар, і нуж показувати на них, що то значить належати до Союзу Народів і яка то благодать усієї миру. А гень далеко на сході, Китайці післали Далай Лямі кілька фунтів шпильок. В їхній дипломатичній мові це має значити: „скільки тут шпильок, стільки я тобі пішлю багнетів“. А Дамаск?... До того додаймо всілякі політичні процеси за поповнені й неоповнені провини, а врешті і решт же й кабінетові кризи у Франції і Німеччині.

Гарне привітання для „спарафованого мира“. Дай Боже витримати

Що правда то я ще тоді

